Голові разової спеціалізованої вченої ради
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктору юридичних наук, професору,
завідувачу кафедри економічного права
та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Рєзніковій Вікторії Вікторівні

РЕЦЕНЗІЯ
доктора юридичних наук, доцента,
доцента кафедри економічного права та
економічного судочинства Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
Гарагонича Олександра Васильовича
на дисертацію
ІВАНОВОЇ ВАЛЕРІЇ СЕРГІЇВНИ
на тему «Організаційно-господарське забезпечення
функціонування національної інноваційної системи»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження визначається необхідністю в активізації інноваційної політики держави. Результативність, якість функціонування і структура національної інноваційної системи України не повною мірою відповідають потенційним потребам інтенсивного відновлення і розвитку економіки в умовах воєнного стану. Сучасний стан національної інноваційної системи все ще характеризується серйозним дисбалансом, непослідовністю держави в правовому регулюванні інноваційної діяльності. Успішне вирішення цих питань вимагає комплексного дослідження організаційно-господарського забезпечення функціонування національної інноваційної системи. Це зумовлює актуальність обраної теми дисертаційного дослідження.

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 153 ІЕКН
«27» 04 2026 р.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації свідчить про його цілісність і глибину наукового підходу. Зміст роботи відповідає спеціальності 081 «Право» з акцентом на господарське право і пропонує вирішення актуальної правової проблеми – розроблення теоретичних і практичних рекомендацій з удосконалення організаційно-господарського забезпечення функціонування національної інноваційної системи.

Дисертація є одним із перших системних досліджень у вітчизняній науці господарського права, присвячених організаційно-господарському забезпеченню функціонування національної інноваційної системи.

Мета та завдання логічно та послідовно сформульовані, що дозволило розкрити тему дисертаційного дослідження. Для досягнення поставленої мети в дисертації були визначені такі завдання:

1. Дослідити національну інноваційну систему як об'єкт регулюючого впливу держави, визначивши її структуру, елементи та правові засади функціонування.

2. Розкрити правову природу інноваційного проєкту, технології, інноваційного підприємства, інноваційних ланцюгів і траєкторій як об'єктів регулюючого впливу держави.

3. Проаналізувати правовий статус технологічних парків, інноваційних кластерів та інших суб'єктів інноваційної інфраструктури як об'єктів державного регулювання.

4. Розкрити зміст і структуру організаційно-господарських правовідносин як інструменту державного впливу в системі господарсько-правового регулювання.

5. Визначити систему суб'єктів організаційно-господарських повноважень держави в інноваційній сфері і здійснити їх класифікацію.

6. Охарактеризувати особливості компетенційного навантаження суб'єктів організаційно-господарських повноважень держави у сфері інноваційної діяльності і дослідити проблеми розмежування компетенції між

ними.

7. Обґрунтувати державний вплив на сферу інноваційних правовідносин як необхідний елемент реалізації економічної політики держави.

8. Розробити пропозиції щодо реформування системи суб'єктів організаційно-господарських повноважень держави у відповідності до систематики об'єктів інноваційної сфери господарювання.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлюється тим, що дисертація є першим в вітчизняній науці комплексним дослідженням комплексним господарсько-правовим дослідженням організаційно-господарського забезпечення національної інноваційної системи на підставі об'єктної концепції розуміння такої системи.

Наукова новизна одержаних результатів конкретизується в теоретичних положеннях і висновках, найсуттєвішими серед яких є такі.

Вперше:

– обґрунтовано виділення двох концепцій розуміння національної інноваційної системи: функціональної та об'єктної, що дозволяє сформувати комплексне розуміння НІС як об'єкта регулюючого впливу держави;

– запропоновано універсальну схему мінімального стандарту функціонального компетенційного навантаження суб'єктів організаційно-господарських повноважень в інноваційній сфері, яка складається з семи функцій: моніторинг; програмування; нормотворчість; здійснення державного впливу; участь у здійсненні інноваційних проєктів; розподіл публічних фінансів на стимулювання або забезпечення інноваційних результатів; оцінка ефективності організаційно-господарського впливу. Запропоноване рішення конкретизує функціональне навантаження органів державної влади, окрім виключно нормотворчої функції й забезпечує ефективність державного управління інноваційною сферою;

– запропоновано модель побудови інституційної структури органів державної влади, що здійснюють організаційно-господарські повноваження в

інноваційній сфері, на основі об'єктної концепції та подвійного підпорядкування. Така модель ґрунтується на: (а) розподілі повноважень між центральними органами виконавчої влади на підставі виділення об'єктів державного управління в межах національної інноваційної системи й прив'язки компетенції центрального органу виконавчої влади до специфіки конкретного об'єкта; (б) застосуванні принципу подвійного підпорядкування – підпорядкування галузевому міністру і спеціально створеному органу загальної компетенції в інноваційній сфері зі спеціальним статусом (Міністерству інноваційної політики);

– сформовано оновлену методологію державної інноваційної політики, що передбачає послідовність дій: спочатку визначення цілей і завдань правової інноваційної політики, далі — їх трансформацію у напрями законодавчої політики, після чого здійснюється оновлення нормативної бази шляхом внесення змін до чинних законів, прийняття нових актів та впровадження спеціальних правових механізмів, що забезпечує узгодженість між економічними завданнями держави та правовими засобами їх реалізації;

Удосконалено положення щодо:

– визначення правового статусу технологічних парків шляхом обґрунтування доцільності розглядати їх не лише як суб'єктів інноваційної інфраструктури, а як особливу форму інноваційного партнерства, що поєднує імперативні елементи державного впливу з диспозитивною основою господарської автономії;

– визначення правової природи інноваційних кластерів шляхом синтезу категорій «приватне партнерство» і «типова технологічна конфігурація», що дозволило обґрунтувати комплексний характер правового статусу інноваційного кластера як некласичного господарського об'єднання або іншої форми спільної діяльності;

– розуміння правової природи індустріальних парків шляхом обґрунтування їхнього змішаного публічно-приватного характеру та визначення їх не лише як суб'єктів інноваційної інфраструктури, а й як

об'єктів державного регулювання, що поєднують ознаки територіальної одиниці, організаційної структури й інструмента державної політики;

– засад планування державної інноваційної політики шляхом виявлення системних прогалин у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року шляхом обґрунтування необхідності включення до неї обов'язкових елементів процедурності, конкретизації, інституційності та моніторинговості.

Отримали подальший розвиток положення щодо:

– визначення правового статусу венчурного фонду в інноваційній сфері шляхом обґрунтування його як окремого суб'єкта з комплексною правосуб'єктністю, що поєднує інвестора та учасника інноваційної діяльності.

Робота містить й інші положення, що представляють теоретичну та практичну цінність, відображені в дисертаційному дослідженні. Заслуговує на увагу практична спрямованість дослідження, використання матеріалів практики, виважені та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення господарського законодавства.

Основні наукові положення, які виносяться на захист, представляються із зазначенням відмінності одержаних результатів від відомих раніше, що відповідає абзацу 5 п. 8 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Позитивно оцінюючи виконану наукову роботу В. С. Іванової, варто зазначити, що дисертація містить деякі положення, висновки, пропозиції, які відображають спірні теоретичні погляди або суб'єктивне сприйняття їх

1. На с. 107 дисертації зазначено, що венчурний фонд має розглядатися як окремий суб'єкт з комплексною правосуб'єктністю.

У теорії права комплексна правосуб'єктність визнається тим родом правової суб'єктності, що виникає у суб'єктів права внаслідок легітимного

заповнення прогалин у структурі та/або змісті їх правосуб'єктності відповідними частинами правосуб'єктності інших персон.

Виділяють три групи випадків, у яких суб'єкт права вимушений залучати зовнішній правосуб'єктний ресурс з метою доповнення ним потенціалу власної правової суб'єктності:

1) випадки повної відсутності чи обмеженої присутності у правовій суб'єктності особи чи іншого суб'єкта права одного або декількох її структурних елементів, якими є правоздатність, деліктоздатність та дієздатність;

2) випадки, коли у правосуб'єктності персони, здатної до повноцінної вольової активності, наявна базова структурна повнота, тобто коли суб'єкт права повністю правоздатний, деліктоздатний та дієздатний, однак для задоволення окремих інтересів цього суб'єкта та/чи виконання ним певних суспільних функцій вимагається зовнішнє доповнення його правосуб'єктного ресурсу;

3) випадки залучення суб'єктом права зовнішнього правосуб'єктного ресурсу з метою подолання переважно фактичних бар'єрів, що ускладнюють самостійну реалізацію ним власної правосуб'єктності.[1]

Досліджуючи правове становище венчурних фондів, дисертантка не уточнює в чому саме полягає комплексний характер їх правосуб'єктності.

З огляду на наведене, цікаво на захисті почути думку дисертантки, з таких питань:

- які саме характерні ознаки комплексної правосуб'єктності притаманні правосуб'єктності венчурних фондів;

- в яких випадках венчурні фонди залучають зовнішній правосуб'єктний ресурс з метою доповнення ним потенціалу власної правової суб'єктності.

2.

3.

---

[1] Січевлюк В.А. Еволюція категорії «правова суб'єктність» (теоретико-прикладні засади): монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2020. С. 184-186.

4. У першому положенні третього рівня наукової новизни зазначається про внесок дисертантки у подальший розвиток положень щодо правового регулювання венчурної діяльності в інноваційній сфері шляхом розроблення пропозицій до законопроєкту «Про венчурну діяльність в інноваційній сфері».

Вбачається, що напрацювання змін до господарського законодавства з питань венчурної діяльності в інноваційній сфері стосується швидше практичної реалізації результатів наукового дослідження. Про такі напрацювання дисертантка може зазначити у контексті практичного значення одержаних результатів.

Вказані зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження В.С. Іванової, оскільки стосується дискусійних питань, що пов'язані переважно з новизною і складністю проблематики організаційно-господарського забезпечення національної інноваційної системи. Дисертація є завершеною працею, в якій отримані нові обґрунтовані теоретичні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку науки господарського права.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості їх застосування органами державної влади при реформуванні моделі центральних органів державної влади та коригуванні компетенційного навантаження визначених органів.

Висновки і пропозиції дисертантки можуть бути використані у нормотворчій діяльності, зокрема при внесенні змін до Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів та інших актів господарського законодавства.

Крім того, основні положення роботи можуть бути використані при підготовці науково-практичних видань, підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій для наукових працівників, юристів-практиків, викладачів, аспірантів і студентів юридичних закладів вищої освіти.

Матеріали дослідження можуть використовуватися при викладанні таких дисциплін як «Господарське право», «Інвестиційне право», а також спецкурсів з відповідної тематики.

Особистий внесок здобувачки. Дисертація є науковою працею, що була виконана здобувачкою особисто. У роботі висвітлені власні ідеї і розробки авторки, що дозволили вирішити поставлені наукові завдання, а також вона містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертанткою особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для аналізу висновків здобувачки та повноти теоретичної складової роботи.

Повнота викладу наукових положень та основних результатів дисертації у наукових виданнях. Основні результати дисертаційного дослідження викладено у чотирьох наукових статтях, а також чотирьох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження були апробовані на науково-практичних конференціях, серед яких: «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (Тернопіль, Ополе, Україна, Польща, 13–14 лют. 2025), «Юридична наука та освіта: минуле, сучасне і майбутнє» (Київ, 1 трав. 2025), «Цифрове наукове суспільство: соціально-економічні, правові та міжнародні аспекти» (Дніпро, Україна, 28 лют. 2025), «Інноваційні тенденції сьогодення у сфері природничих, гуманітарних та точних наук» (Львів, Україна, 7 берез. 2025)

Відсутність порушень академічної доброчесності. У ході вивчення дисертаційного дослідження та наукових публікацій дисертантки фактів порушень академічної доброчесності не виявлено.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Відповідно до п. 21 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) протягом строку навчання в аспірантурі (ад'юнктурі) аспірант (ад'юнкт) повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема, здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта (ад'юнкта) та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Відповідно до п. 25 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) стан готовності дисертації аспіранта (ад'юнкта) до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Науковим керівником дисертаційної роботи є доктор юридичних наук, професор, професор кафедри економічного права та економічного судочинства Поєдинок Валерія Вікторівна. Відповідно до висновку наукового керівника дисертація аспірантки В.С. Іванової на тему «Організаційно-господарське забезпечення функціонування національної

інноваційної системи» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 зі змінами, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, інших нормативно-правових актів, які регулюють порядок присудження ступеня доктора філософії та критеріям для захисту дисертації доктора філософії. Отже, наукова складова освітньо-наукової програми дисертанткою В.С. Івановою виконана.

Висновок

Дисертаційна робота Іванової Валерії Сергіївни на тему «Організаційно-господарське забезпечення функціонування національної інноваційної системи» є самостійною кваліфікаційною науковою працею, що характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані результати теоретичного та практичного спрямування проведених особисто здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання щодо дослідження організаційно-господарського забезпечення функціонування національної інноваційної системи, що мають суттєве значення для галузі знань 08 Право та свідчать про особистий внесок здобувачки в юридичну науку, зокрема в господарське право.

Враховуючи вищевикладене, дисертаційна робота Іванової Валерії Сергіївни на тему «Організаційно-господарське забезпечення функціонування національної інноваційної системи», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 – Право за спеціальністю 081 – «Право» відповідає вимогам п.21, 25 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами), п.6, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами) а її авторка – Іванова Валерія Сергіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри економічного права
та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка **Олександр ГАРАГОНИЧ**

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР ННІ
КАРАУЛЬНА
24.04.2026

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 153 «24»
«27» 04 2026 р.